

روش تشخیص حاملگی در منزل – Baby Check

حاملگی و حامله شدن جزو لاینفک زندگی خانمها است و معمولاً هم خانمهایی که می خواهند باردار شوند وهم خانمهایی که ترس از باردار شدن دارند، دارای استرس تشخیص حاملگی هستند. امروزه تستهای بسیار حساسی جهت استفاده برای تشخیص حاملگی در منزل ابداع شده اند که اگر بدرستی استفاده شوند خیلی کمک کننده خواهند بود.

در خانمهای حامله میزان هورمون گونادوتروپین جفتی (Human Chorionic Gonadotropin (hCG افزایش می یابد. اساس تمام تستهای حاملگی (Pregnancy Test) اندازه گیری میزان این هورمون در خون و ادرار است. **تا میزان این هورمون به مقدار مشخصی نرسیده باشد، قابل تشخیص با آزمایش نیست،** بنابراین مدت زمان خاص باید منتظر شد تا میزان هورمون hCG به مقدار کافی بالا رود تا قابل تشخیص باشد. حساسیت و دقت هر تستی بستگی به توانائی آن در تشخیص میزان مشخصی از این هورمون در خون و ادرار دارد. هر قدر تست بتواند مقادیر کمتر از این هورمون را مشخص کند، حساس تر بوده و زودتر مثبت می شود.

تستهای خانگی برای تشخیص حاملگی براساس تشخیص میزان مشخصی از هورمون hCG در ادرار می باشند که مابین مردم به بیبی چک (Baby Check) معروف هستند. تستهای بیبی چک انواع بسیار زیادی دارند و قبل از استفاده از آن باید بدقت روش انجام و دقت و حساسیت تست را مطالعه کرد. اگر یک تستی بتواند ۵ واحد hCG را در یک میلی لیتر ادرار تشخیص دهد، زودتر از تستی که می تواند ۲۰ واحد hCG در یک میلی لیتر ادرار را تشخیص دهد مثبت می شود.

دقت تشخیص حاملگی بیبی چک چقدر است؟

معمولاً کارخانه های سازنده ادعا می کنند که تست ۹۹ درصد حساسیت دارد. در موارد زیر نمی توان به نتیجه تست اطمینان کرد:

- روش انجام تست نادرست باشد
- تست در معرض نور آفتاب قرار گرفته باشد
- تاریخ مصرف تست منقضی شده باشد
- فرد دارای سرطان باشد

برای بدست آوردن نتیجه دقیق باید بدقت به دستورالعمل روش انجام تست عمل کرد. صرف نظر از اینکه از چه مارکی استفاده می شود، نتیجه تست هر چه باشد، باید چند روز بعد آنرا تکرار کرد تا نتیجه تست اول تأیید شود. **معمولاً اکثر بیبی چکها در اولین روزی که خانم باید پریود شود، اگر حامله باشد و پریود نشود، مثبت می شوند.** اگر تست شما منفی شود و هنوز پریود نشده باشید (بشرطیکه پریودهای شما قبلاً منظم بوده اند) ممکن است علت آن عدم وجود میزان کافی از هورمون hCG در ادرار باشد و باید تست چند روز دیگر تکرار شود. **توجه داشته باشید که تست بیبی چک می تواند نتایج مثبت کاذب و منفی کاذب داشته باشد.** مثبت کاذب یعنی تست حاملگی مثبت است ولی خانم حامله نیست. منفی کاذب یعنی خانم حامله است ولی نتیجه تست منفی است. نوارهای تست حاملگی در نمونه ادرار دارای انواع مختلف هستند و حساسیت آنها نیز متفاوت است. باید توجه داشت که **اگر ادرار آغشته به خون باشد**

و یا پروتئین در ادرار وجود داشته باشد نتیجه تست ممکن است مثبت کاذب باشد، یعنی تست ادرار برای حاملگی مثبت است ولی خانم حامله نیست. **مصرف عده ای از داروهای روانپزشکی مثل آرامبخشها و ضد تشنجهها نیز ممکن است نتیجه تست ادرار را مثبت کاذب کنند.** اگر تست ادرار منفی باشد، شما حامله نیستید، ولی در موارد زیر ممکن است نتیجه تست منفی باشد ولی خانم حامله باشد که به آن منفی کاذب می گویند.

در موارد زیر ممکن است نتیجه تست ادرار برای حاملگی منفی کاذب باشد:

- تاریخ مصرف تست گذشته باشد
- تست به درستی انجام نشود
- تست خیلی زود انجام شود
- ادرار خیلی رقیق شده باشد، یعنی شما قبل از انجام تست مقادیر زیادی مایعات مصرف کرده باشید
- مصرف بعضی از داروها مثل مدرها (داروهائیکه ادرار را زیاد می کنند) و آنتی هیستامینها

تست بیبی چک چگونه باید انجام شود؟

این تست در هر زمانی از روز قابل انجام است ولی اولین ادرار صبحگاهی دارای بیشترین مقدار hCG است، بنابراین بهتر است این تست در اولین ادرار صبحگاهی انجام شود. ابتدا باید دستورالعمل انجام تست بدقت مطالعه شود، چون هر کارخانه ای برای محصول خود دستورالعمل جداگانه ای تهیه می کند. در بعضی از انواع ابتدا باید ادرار در یک ظرف استریل جمع آوری و بعدا یک قطره از آن برای تست استفاده شود. **نتیجه تست نیز به روش گوناگون مشخص می شود.** در بعضی از تستها رنگ ادرار تغییر می کند و در بعضی تستهای دیگر در روی نوار تست یک خط صورتی یا آبی رنگ ظاهر می شود. امروزه تستهای ابداع کرده اند که اگر خانم حامله باشد کلمه حامله (Pregnant) و اگر خانم حامله نباشد کلمه غیر حامله (Non-Pregnant) پس از انجام تست ظاهر می شوند.

چقدر طول می کشد تا نتیجه تست مشخص شود؟

نتیجه تست معمولا پس از ۵ دقیقه مشخص می شود و برای بعضی ها این ۵ دقیقه، طولانی ترین ۵ دقیقه در طول زندگی است. اگر مقدار hCG در ادرار زیاد باشد، نتیجه مثبت ممکن است ظرف ۴۰ ثانیه مشخص شود، ولی برای نتیجه منفی باید ۵ دقیقه منتظر شد. بستگی به نوع تست پنجره ای که نتیجه تست دیده می شود متفاوت خواهد بود. معمولا در اکثر تستها اگر نتیجه مثبت باشد دو عدد خط و اگر نتیجه منفی باشد یک عدد خط را نشان می دهند (شکل ۱ و ۲). شدت رنگها متفاوت می باشد. هر قدر میزان hCG ادرار بیشتر باشد و یا به عبارت دیگر از زمان حاملگی بیشتر گذشته باشد، خطها پر رنگ تر خواهند بود. توجه داشته باشید که خط مثبت بلافاصله در زیر خط کنترل ظاهر می شود. گاهی شما هیچ خطی را مشاهده نخواهید کرد، علت آن این است که تست با مقدار کافی ادرار آغشته نشده است. در این موارد باید جهت تست مجدد، از یک نمونه تازه استفاده کرد و بیبی چک قبلی باید دور انداخته شود. اگر این تستها برای استفاده در آینده خریداری می شوند، باید در درجه حرارت اطاق (۳۰-۱۸ درجه سانتی گراد) نگهداری شوند.

اگر خط حاملگی خیلی کم رنگ باشد چه اقدامی باید انجام داد؟

اگر حاملگی وجود داشته باشد حتما یک خط واضح و پر رنگ ایجاد می شود. اگر یک خط کم رنگ ایجاد شد (در مقایسه با خط کنترل) ممکن است باز حاملگی وجود داشته باشد ولی چون میزان هورمون hCG ادرار اندک است، خط حاملگی نیز کم رنگ می شود. در خانمهای حامله میزان hCG هر دو روز دو برابر می شود. اگر شما یک خط کم رنگ مشاهده کردید توصیه می شود روز بعد تست را در ادرار صبحگاهی تکرار کنید.

آیا تستهای خانگی دقیق هستند؟

اگر تست بدرستی انجام شود، ۹۷ درصد دقت دارد. ولی اشتباه هم ممکن است اتفاق بیفتد به این خاطر با بعضی از انواع تستها دو بار می توان تست را انجام داد. **در خانمهاییکه پرיוدهای نامنظم دارند باید طولانی ترین آنها در نظر گرفته و تست انجام شود.** مثلا اگر خانمی گاهی هر ۳۵ روز پرئود می شود، باید در صورت پرئود نشدن تست را روز ۳۶ پرئود انجام دهد.

اگر نتیجه تست پس از ۵ دقیقه منفی شود ولی پس از یک ساعت مثبت باشد، چه اتفاقی افتاده است؟

هنگام انجام این تست نباید بیش از ۵ دقیقه منتظر شد، چون نتیجه مثبت معمولا ظرف ۴۰ ثانیه آشکار می شود. ولی برای دیدن نتیجه منفی نباید عجله کرد و باید ۵ دقیقه منتظر شد. فقط نتیجه مثبت موقعی ارزش دارد که در این ۵ دقیقه اتفاق افتاده باشد.

دکتر محمد رضا صفری نژاد

جراح و متخصص بیماریهای کلیه و مجاری ادراری – استاد دانشگاه